

הרשות הארצית
למידה והערכה בחינוך

עמדות הורים כלפי מערכת החינוך בבתי ספר של החינוך המיוחד בשנה"ל תשע"ו

ד"ר טל רז
מנהלת אגף סקרים והערכת פרויקטים

הכנס השנתי של ראמ"ה, תשע"ח

19 ביוני, 2018

הצלחת בתי הספר ומערכת החינוך בכלל תלויה לא רק בגורמים
המעורבים ישירות במעשה החינוכי אלא גם בבעלי עניין נוספים
ובראשם **הורי התלמידים**

ניטור עמדות ההורים מאפשר לשמוע את קולם, לשתפם בתהליכי
קבלת ההחלטות ברמה המערכתית ומעודד את שיתוף הפעולה
בין בית הספר להורים

בשנת תשע"ד החלה ראמ"ה לנטר את
עמדות הורי התלמידים באמצעות סקר רחב
היקף במדגם ארצי מייצג של הורים

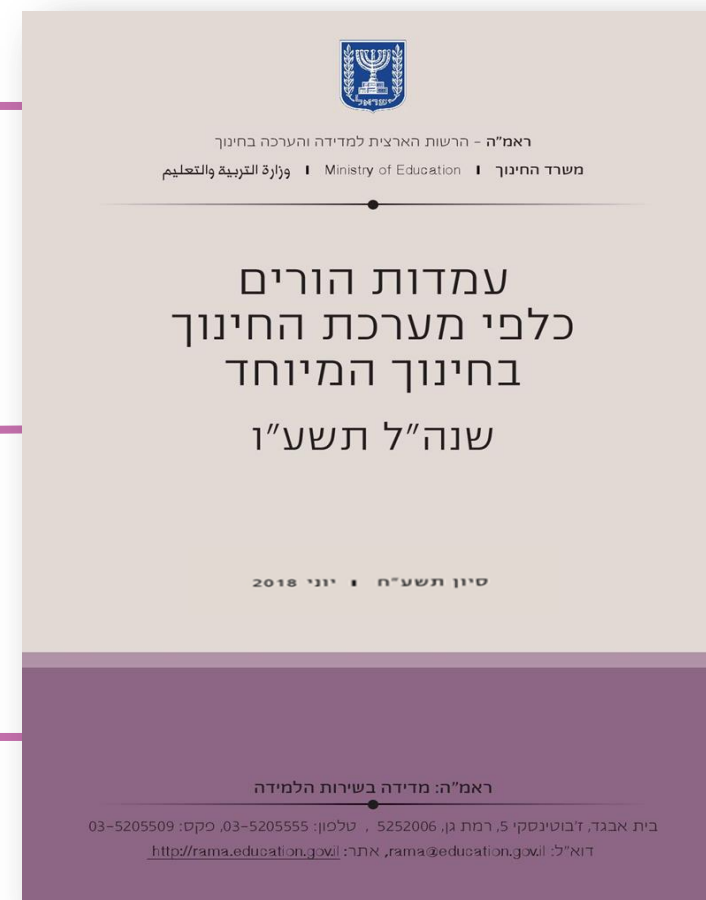
בשנת תשע"ו, החל לראשונה ניטור של
עמדות הורים גם בחינוך המיוחד

כולל היבטים שונים של האקלים
והסביבה הפדגוגית והיבטים נוספים
במערכת החינוך המיוחד

תמונת מצב מייצגת ובת השוואה

מדגם ארצי מייצג של הורים לילדים
בבתי ספר בחינוך המיוחד

במטרה לקדם את מערכת החינוך בחינוך המיוחד - על היבטיה השונים

הסקר נערך בקרב הורים לתלמידים בבתי ספר של החינוך המיוחד בגילאי 6-21

הסקר אינו מקיף את כלל ההורים בחינוך המיוחד (מתוכנן בהמשך):

- אינו כולל הורים לילדים הלומדים בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים
- אינו כולל הורים לילדים הלומדים בכיתות רגילות במסגרת שילוב

הכוונה היא לקיים את הסקר אחת למספר שנים

ראיונות על פי בחירת המרואיין באחת משש
שפות (עברית, ערבית, רוסית, אמהרית, צרפתית
ואנגלית)

הסקר הועבר טלפונית בחודשים אפריל – יולי
2016

הממצאים בדוח מוצגים לפי-

מגזר:

- א. כלל ההורים
- ב. הורים לילדים בבתי ספר דוברי עברית
- ג. הורים לילדים בבתי ספר דוברי ערבית

הממצאים בדוח מוצגים לפי-

שלב גיל:

א. 6-8

ב. 9-12

ג. 13-15

ד. 16 ומעלה

כמו כן הנתונים בדוח מוצגים גם בחלוקה לפי סוג המוגבלות:

- מוגבלות שכלית התפתחותית קלה
- מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית/ קשה/ עמוקה
- הפרעות התנהגותיות/ רגשיות
- אוטיזם/ A.S.D / P.D.D
- הפרעות נפשיות
- לקות למידה ADD/ ADHD
- שיתוק מוחין/ נכות פיזית קשה

שנת הלימודים תשע"ו

139 הורים תלמידים בקבוצת גיל 6-8 (72% השבה)
455 הורים לתלמידים בקבוצת גיל 9-12 (64% השבה)
557 הורים לתלמידים בקבוצת גיל 13-15 (63% השבה)
692 הורים לתלמידים בקבוצת גיל 16 ומעלה (57% השבה)

סה"כ נסקרו 1,843 הורים
61% השבה

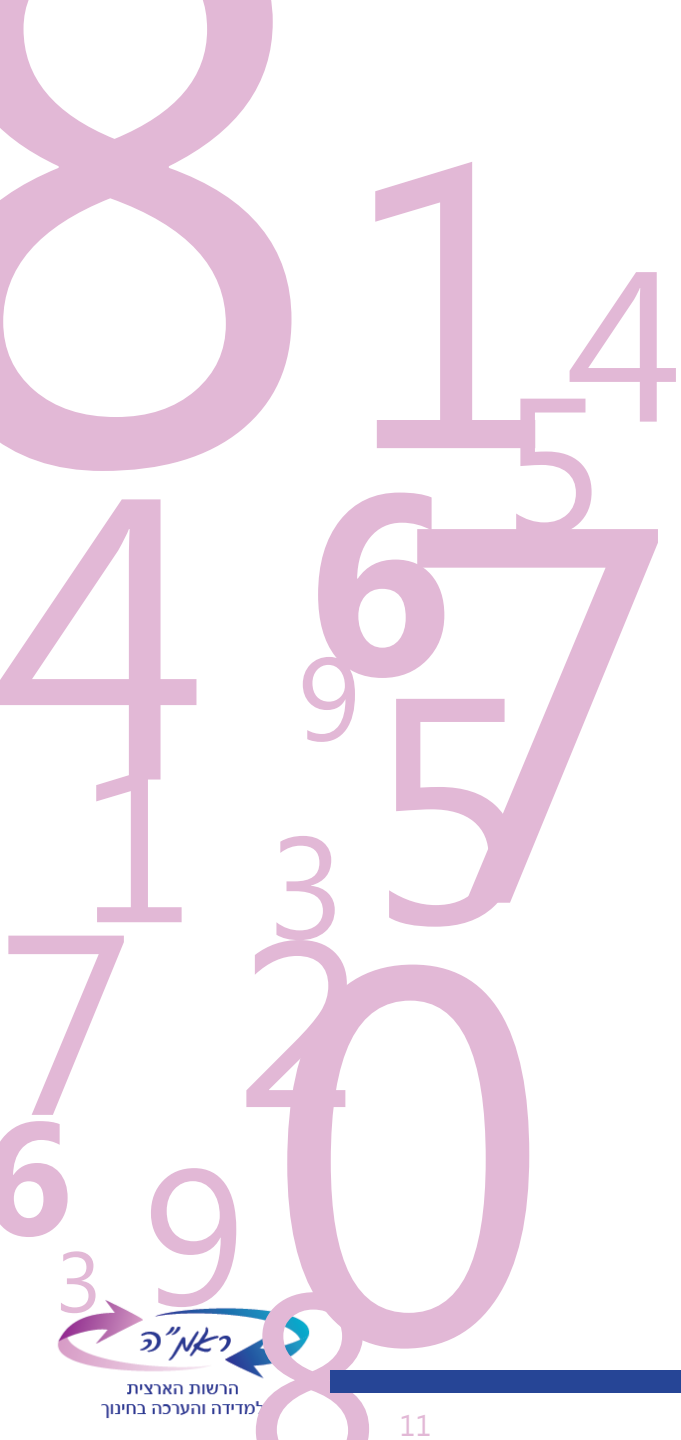

הנתונים ואופן הצגתם

1. כ- 90 שאלות בטווח רחב של נושאים מחיי בית הספר
2. בכל אחד מהנושאים הוצגו להורים מספר היגדים המתארים היבטים שונים של הנושא
3. ההורים התבקשו לציין באיזו מידה הם מסכימים עם הנאמר בהיגד על סולם בן 5 דרגות: מ"במידה רבה מאד" ועד "במידה מועטה מאד או בכלל לא"
4. חושב מדד מסכם - ממוצע של אחוזי המסכימים עם ההיגדים השונים
5. קביעת המדדים המסכמים ע"י ניתוח גורמים

חשוב לזכור בעת קריאת הממצאים

- הנתונים מייצגים תפיסות ועמדות סובייקטיביות של הנשאלים
- חשוב לבחון את הנתונים באופן השוואתי כיוון שלקבוצות שונות:
- נטייה לפרש היגדים באופנים מעט שונים
- נטייה להשיב באופן שונה על שאלות הסקרים

הנושאים בדוח

אקלים וסביבה פדגוגית

הסתייעות בשיעורים פרטיים וטיפולים ממקצועות הבריאות

הנחלת ערכים במערכת החינוך

ועדות השמה

הסעות לבית הספר

סביבה פיזית

פעילות בזמן חופשות

סיכום

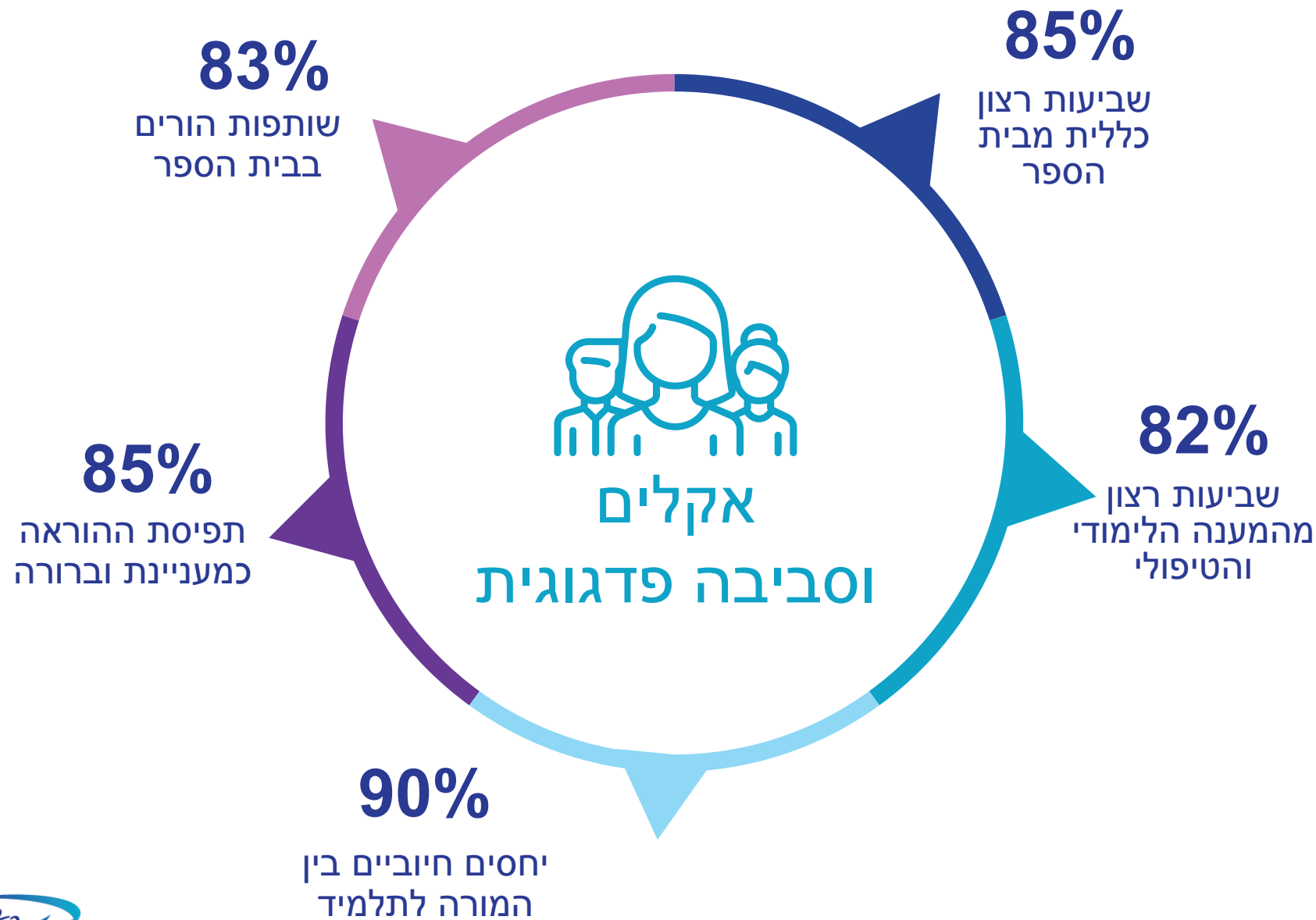
עיקרי הממצאים

אקלים וסביבה פדגוגית

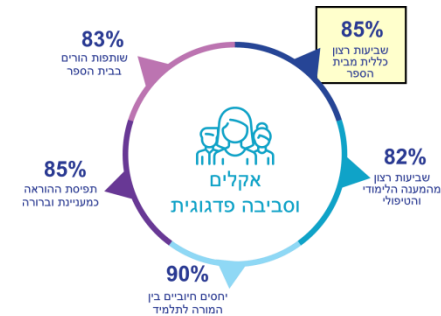
**רוב ההורים מחזיקים בתפיסות חיוביות בנוגע להיבטים
מרכזיים של האקלים והסביבה הפדגוגית בבית הספר**

שביעות רצון גבוהה מהאקלים והסביבה הפדגוגית לפי דיווחי ההורים

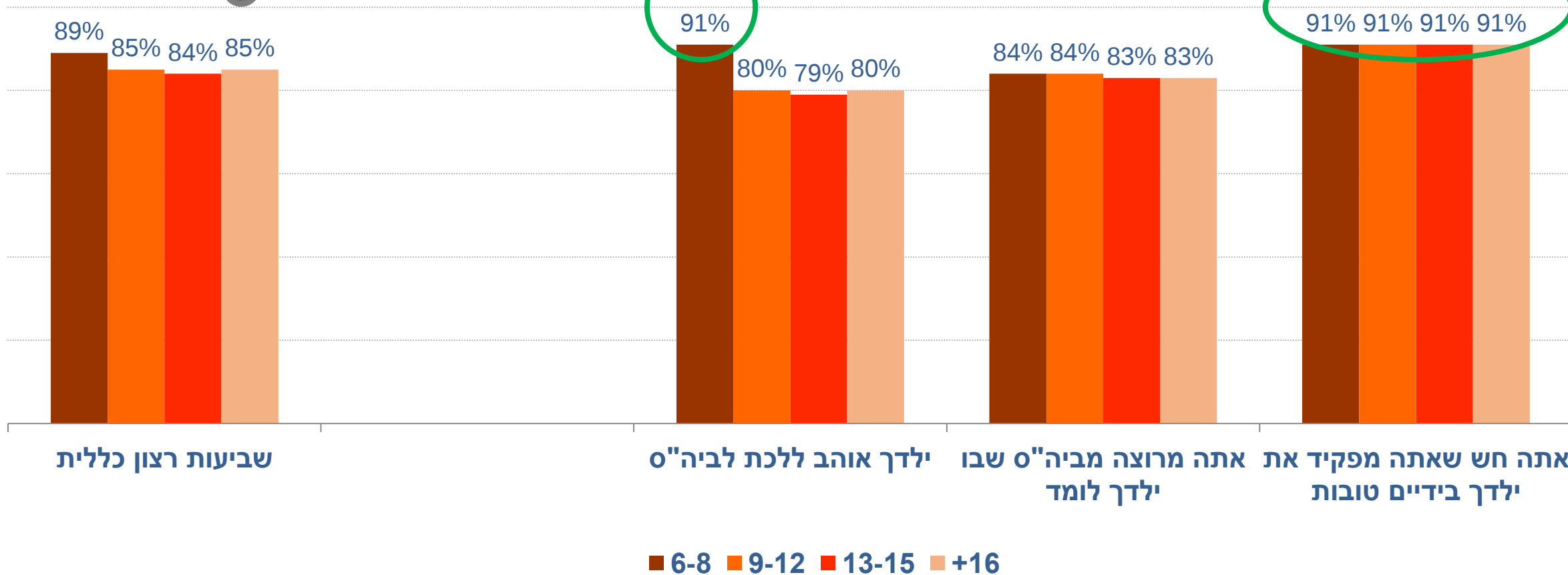
פחות בקרב הורים
לילדים עם
הפרעות נפשיות

שביעות רצון כללית גבוהה מבית הספר

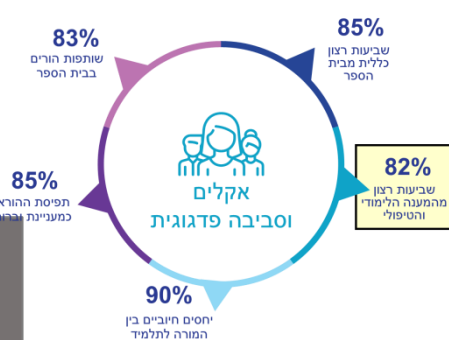

מדד מסכם

היגדים המרכיבים את המדד

שביעות רצון גבוהה גם מהמענה לימודי וטיפולי

פחות בקרב הורים לילדים עם הפרעות נפשיות

תכנית הלימודים של ילדך מותאמת לצרכיו ולגילו

1

ביה"ס מספק טיפולים ושיעורים על פי צרכי התלמיד בהיקף הולם

2

הטיפול שמקבל ילדך בביה"ס בתחומים השונים כמו פיזי, ריגשי או מוטורי הוא איכותי

3

ביה"ס מאפשר לילדך לממש את היכולות והפוטנציאל הייחודי שלו

4

ביה"ס נותן לילדך את כל העזרה, התמיכות והשירותים שהוא זקוק להם

5

המענה שניתן לילדך בביה"ס מסייע בשיפור תפקדו הכולל

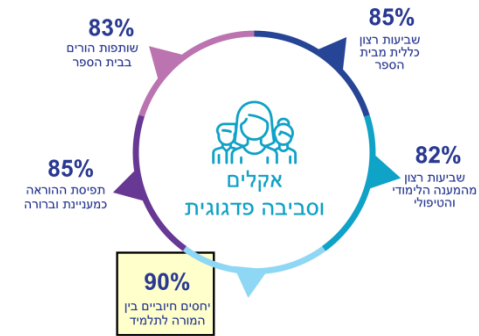
6

הצוות שמטפל בילדך עושה זאת בצורה השומרת על פרטיותו וצניעותו

7

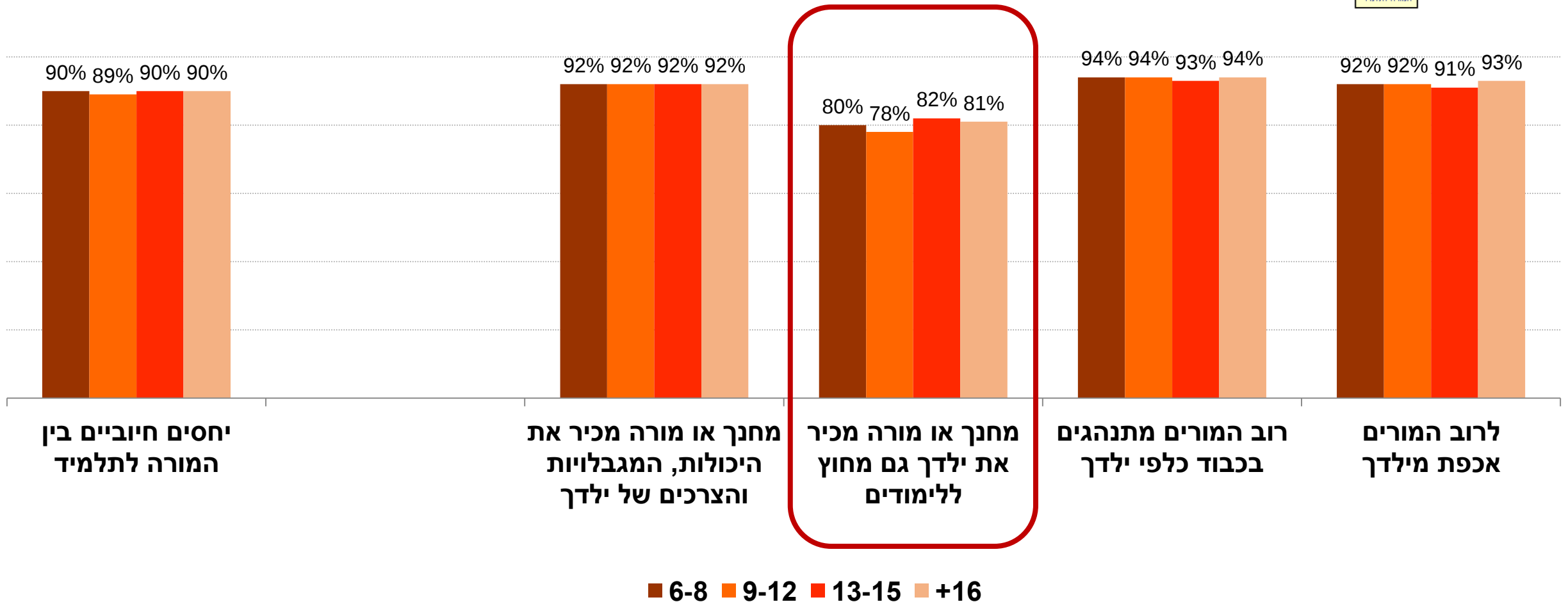
93%

השביעות הרצון הגבוהה ביותר היא מהיחסים בין המורה לתלמיד

מדד מסכם

היגדים המרכיבים את המדד

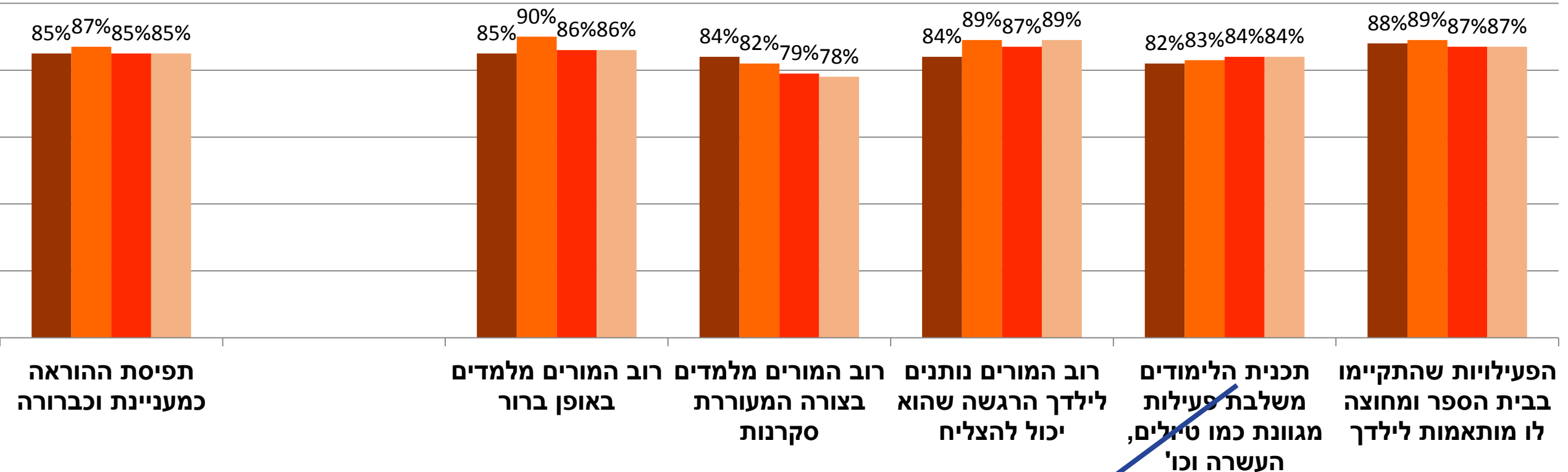
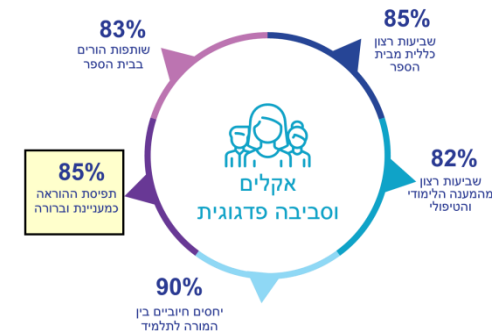

ההוראה נתפסת כמעניינת

פחות בקרב הורים
לילדים עם
הפרעות נפשיות

היגדים המרכיבים את המדד

מדד מסכם

6-8 9-12 13-15

פחות דוברי
ערבית

ההורים חשים שותפים במעשה החינוכי – בעיקר בכל הקשור ישירות לילדם

פחות בקרב הורים
לילדים עם
הפרעות נפשיות

83%
שותפות הורים
בבית הספר

85%
שביעות רצון
כללית מבית
הספר

82%
שביעות רצון
מהמענה הלימודי
והטיפול

מעורבות פעילה, הזמנה לשותפות ונגישות

- אתה נמצא בקשר קבוע עם המחנך
- אתה יכול להעלות בפני המחנך בעיות או בקשות הנוגעות לילדך
- יש לך אוזן קשבת בבית הספר
- המורים בבית הספר מתייעצים איתך כיצד כדאי לשפר את ההתקדמות של ילד
- אתה מרגיש שיש לך אפשרות לפנות במידת הצורך לצוות הטיפול
- אתה מרגיש שותף בקדום בית הספר ומטרוטיו כ- 60%

מתן מידע ברמת הפרט והמערכת

- ביה"ס מעדכן בנוגע לתפקוד הלימודי
- ביה"ס מעדכן בנוגע לתפקוד החברתי
- ביה"ס מעדכן בנוגע לתפקוד הרגשי
- ביה"ס מעדכן בנוגע להתנהגותי
- ביה"ס משתף בנוגע לתכנית החינוכית-טיפולית של ילדך
- אתה מכיר את ההישגים המצופים מילדך
- ביה"ס מעדכן בנוגע לנעשה בביה"ס כגון אירועים וטקסים

מוגנות ואלימות

93% מההורים דיווחו כי

צוות בית הספר עושה מאמצים רבים כדי
למנוע ולטפל באלימות בין תלמידים

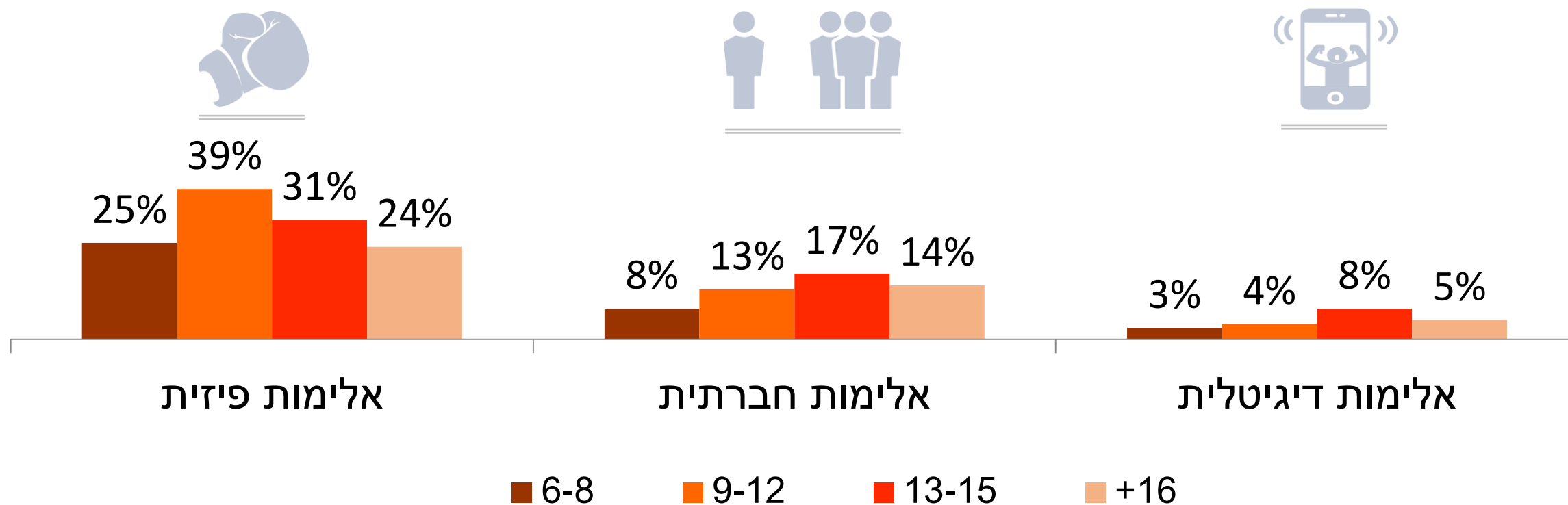
90% מההורים דיווחו כי

בית הספר מיידע על מקרי אלימות

מאמצים
להתמודדות
עם האלימות
ומיגורה

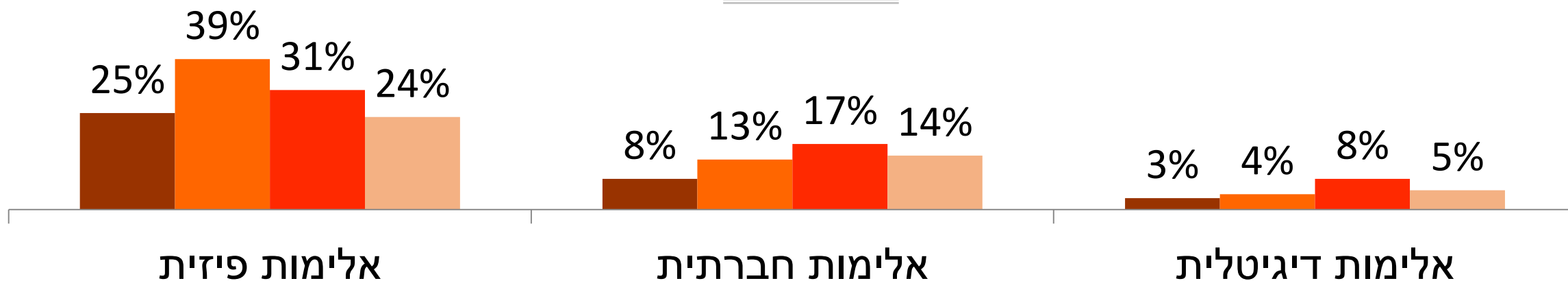
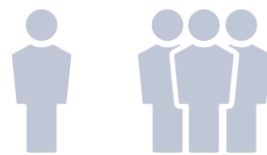
ולמרות המאמצים למיגור האלימות – כמעט שליש מדווחים על אלימות פיזית בין תלמידים, עשירית על אלימות חברתית ומעט על אלימות דיגיטלית

שיעורי הדיווח בקרב הורים בבתי ספר דוברי עברית גבוהים יותר בהשוואה להורים בבתי ספר דוברי ערבית

ולמרות המאמצים למנוע האלימות – כמעט שליש מדווחים על אלימות פיזית בין תלמידים, ת חברתית ומעט על אלימות דיגיטלית

יותר בקרב הורים
 לילדים עם הפרעות
 התנהגותיות/רגשיות

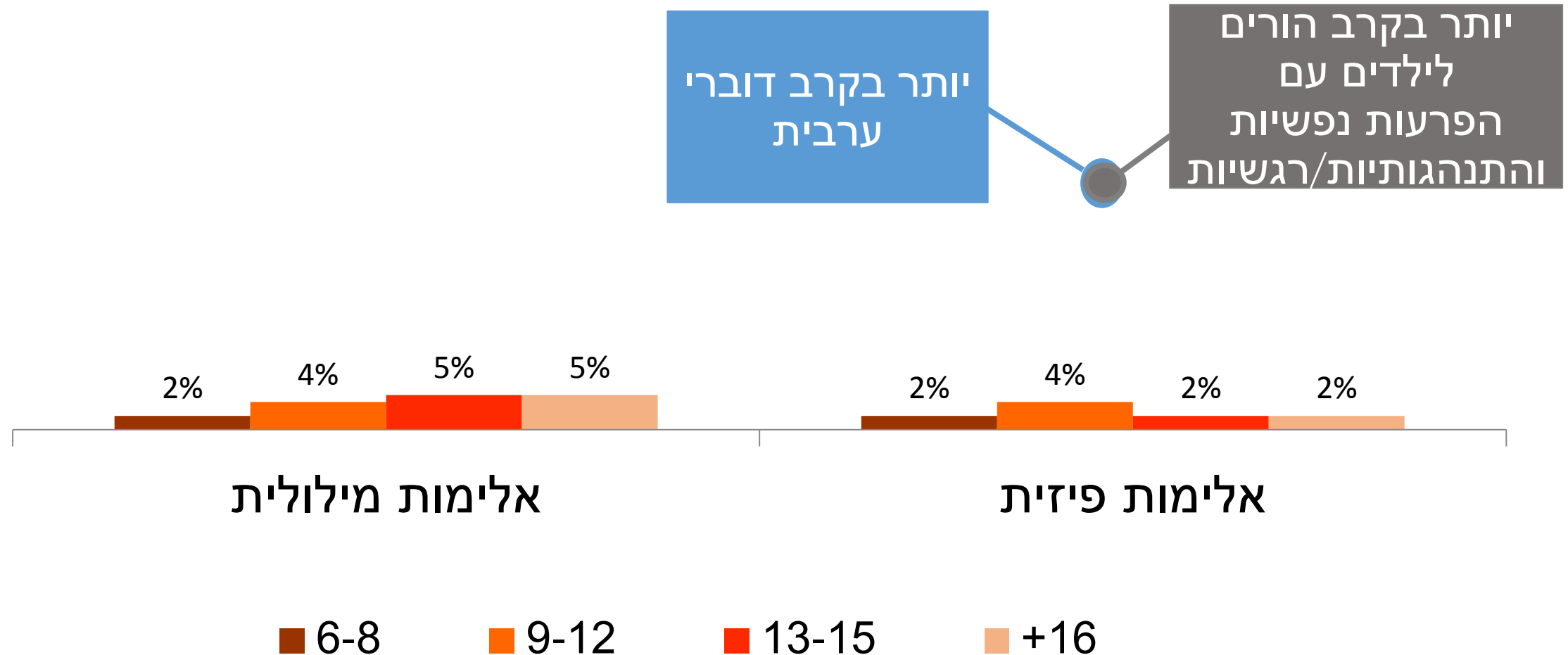

פחות בקרב הורים
 לילדים עם שיתוק
 מוחין/נכות פיזית קשה

שיעורי הדיווח בקרב הורים בבתי ספר דוברי ערבית

שיעורי הדיווח בקרב הורים בבתי ספר דוברי עברית

תופעות נדירות (אך מדאיגות) של אלימות כלפי התלמידים מצד המורים

הנחלת ערכים במערכת החינוך

מרבית ההורים רואים חשיבות בקידום מגוון ערכים

פחות מדווחים על הדגשתם בפועל

סובלנות
וכבוד

כישורי חיים
ועצמאות

מימוש
עצמי

כישורים
בינאישיים

השתלבות
בקהילה ובחברה

11
96%
85%

20
95%
75%

22
95%
73%

93%
74%

23
90%
67%

הישגיות

אורח חיים
בריא

תרומה
לקהילה ולחברה

זהות דתית
לאומית*

המסורת
והמורשת

23
85%
62%

84%
64%

28
79%
51%

71%
58%

* לא כולל הורים חילוניים

ועדות השמה

חשוב לזכור

הנתונים מייצגים רק את
ההורים שילדם לומד
בבית ספר לחינוך מיוחד

האם ילדך עבר וועדת השמה בשנתיים האחרונות?

63%

• בגלוי 16 ומעלה

76%

• בגלוי 13-15

72%

• בגלוי 9-12

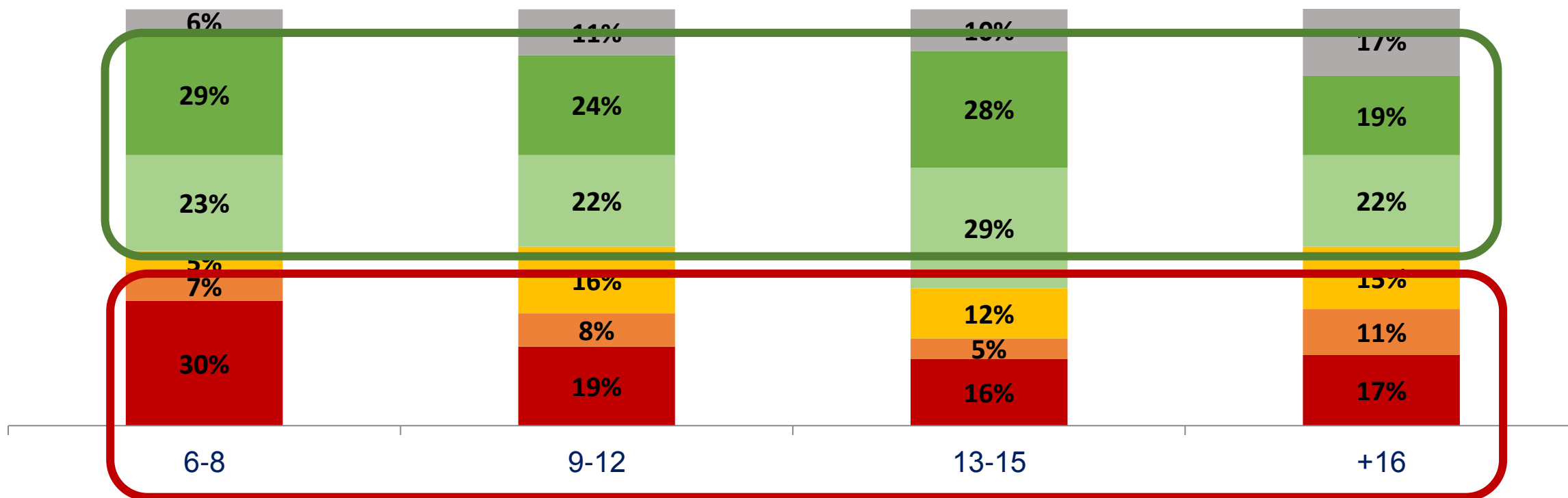
82%

• בגלוי 6-8

כ- **10%** מההורים שילדם עבר ועדת השמה דיווחו שהם לא נכחו בוועדה

מאפיין יותר הורים לילדים עם שיתוק מוחין/נכות פיזית קשה, אוטיזם, A.S.D, P.D.D וכן מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית/קשה/עמוקה

כמחצית מההורים תופסים את השפעתם על ועדת ההשמה כגבוהה

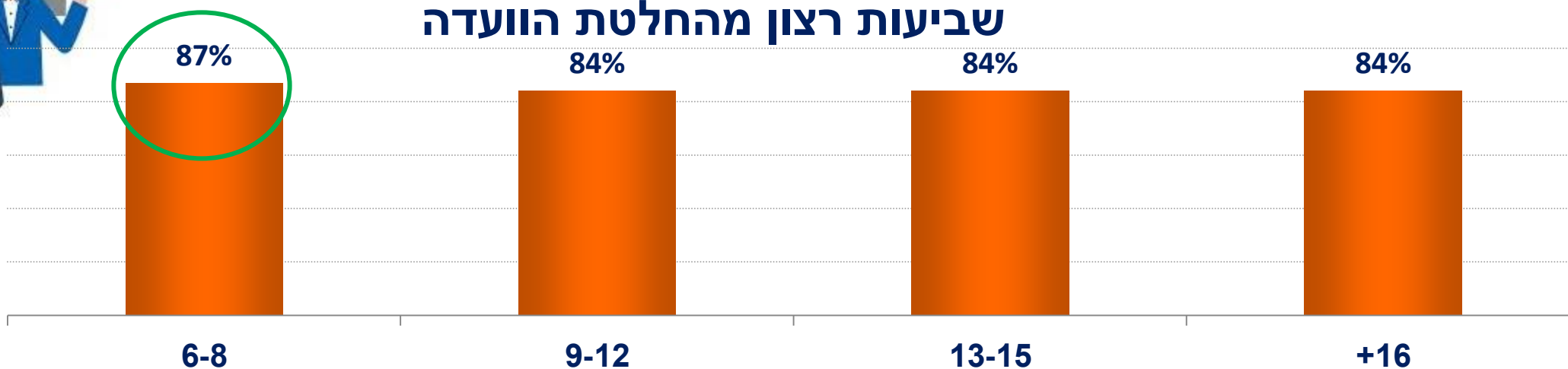
■ לא הייתה כלל השפעה
 ■ השפעה מועטה
 ■ השפעה בינונית
 ■ השפעה רבה
 ■ השפעה רבה מאוד
 ■ לא נכח בוועדה

יותר הורים מבתי ספר דוברי עברית מהורים מבתי ספר דוברי ערבית דיווחו על השפעה גבוהה

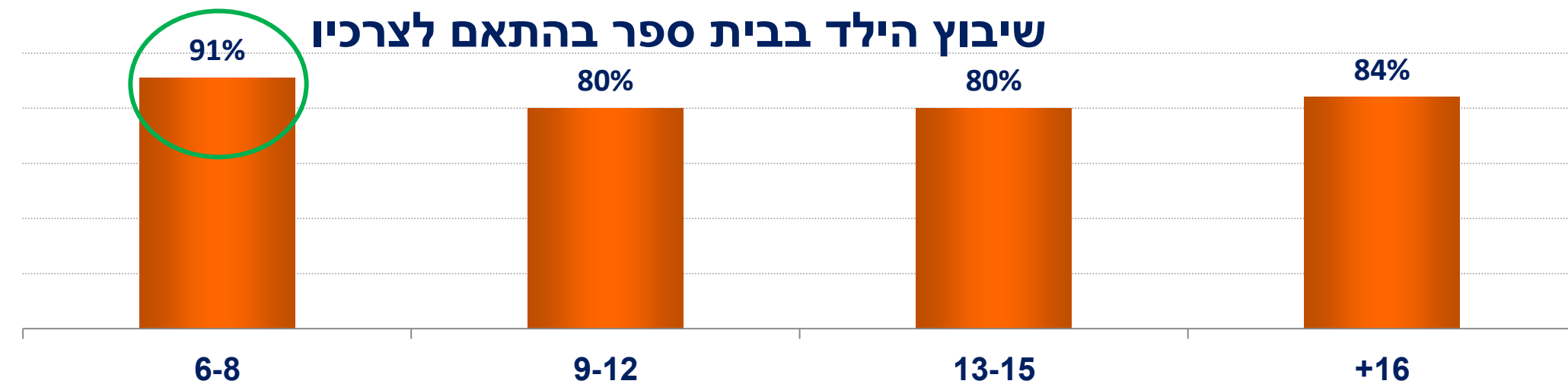

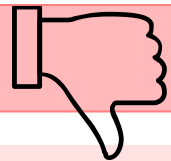
שביעות רצון גבוהה מהחלטת הועדה ומהתאמת השיבוץ לצורכי הילד

שביעות רצון מהחלטת הועדה

שיבוץ הילד בבית ספר בהתאם לצרכיו

ממה הורים לא היו שבעי רצון?

- תחושה שאין בבית הספר מענה לבעיה הספציפית של הילד
- רמת הילדים האחרים שונה מהרמה של ילדם
- לא נמצא בית ספר מתאים אחר

ממה הורים היו שבעי רצון?

- איכות הצוות
- איכות הטיפולים ממקצועות הבריאות (פרה-רפואיים) שניתנים לילדם
- התחושה כי בית הספר מקדם את הילד לפי יכולותיו
- התאמה פיזית של בית הספר למידה בכיתות קטנות

הסעות לבתי הספר

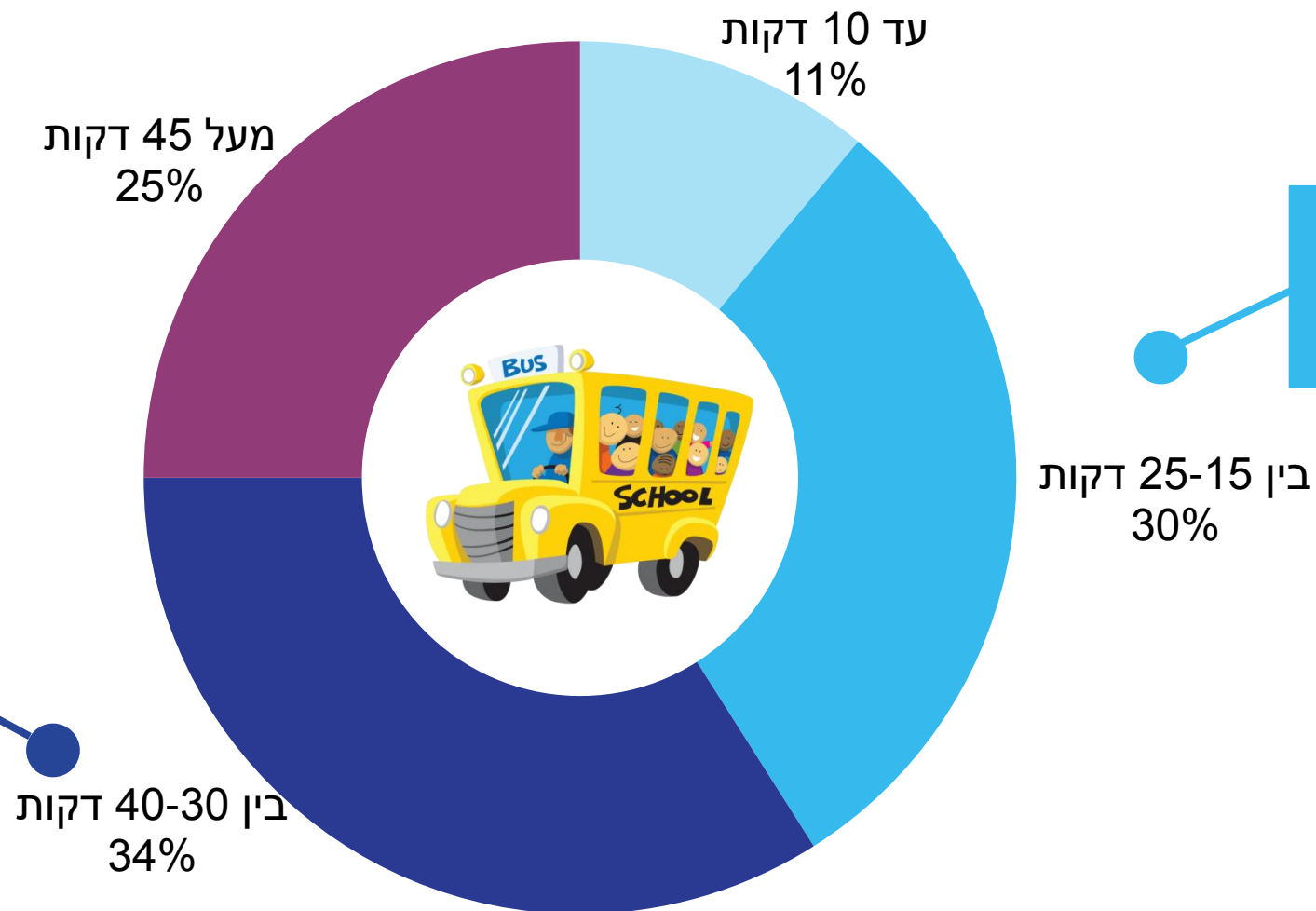
- כ- 90% מההורים
דיווחו כי לילדם יש
הסעה לבית הספר

- דיווחים גבוהים קצת
יותר בקרב הורים
דוברי עברית

- דיווחים נמוכים יותר
בקרב הורים לילדים עם
הפרעות התנהגותיות
/ רגשיות

זמן הסעה ארוך לבית הספר

שכיח יותר
בקרב דוברי
ערבית

שכיח יותר
בקרב דוברי
עברית

רק 64% שבעי רצון מההסעה:

■ משך ההסעה

“הילד עובר דרך ארוכה מאד של איסוף
תלמידים. אם בהלוך ואם בחזור הילד
“מגיע הביתה עצבני מאד

רק 64% שבעי רצון מההסעה:

- משך ההסעה
- איחורים
- מרחק נקודת האיסוף וההורדה
- מלווה ההסעה

“המלווה בהסעה לא מוכשר כדי
לדעת איך לטפל בילדים
בחינוך המיוחד”

“

רק 64% שבעי רצון מההסעה:

- משך ההסעה
- איחורים
- מרחק נקודת האיסוף וההורדה
- מלווה ההסעה
- התנהגות לא נאותה של התלמידים

יש המון בעיות בין הילדים בהסעה.
הרבה אלימות. המלווה לא מספיק
חזקה כדי להתמודד עם הילדים

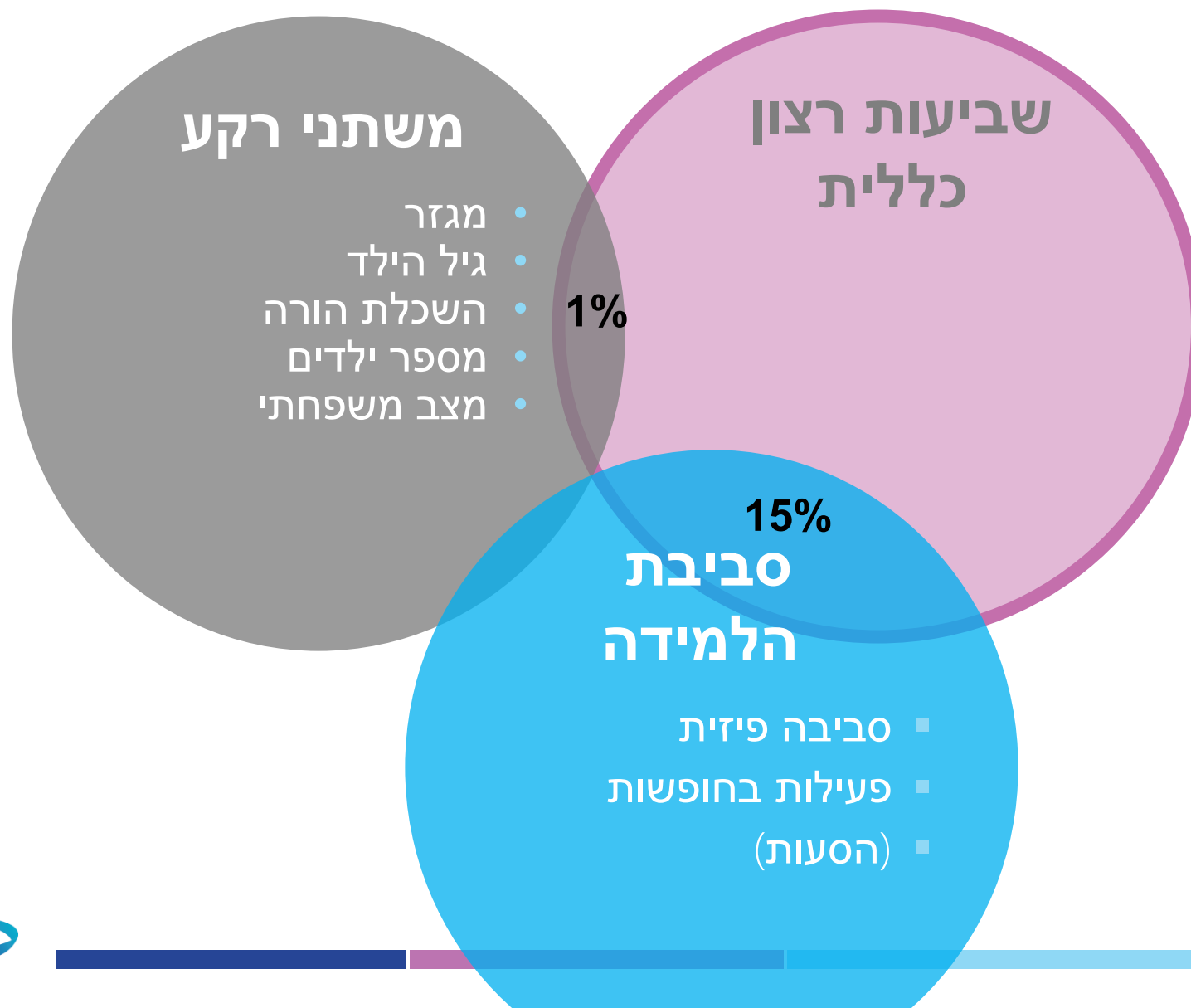
רק 64% שבעי רצון מההסעה:

- משך ההסעה
- איחורים
- מרחק נקודת האיסוף וההורדה
- מלווה ההסעה
- התנהגות לא נאותה של התלמידים
- איכות הנהגים
- תנאים פיזיים בהסעה

**אלו גורמים
קשורים לשביעות
רצון ההורים?**

אלו גורמים קשורים לשביעות רצון ההורים?

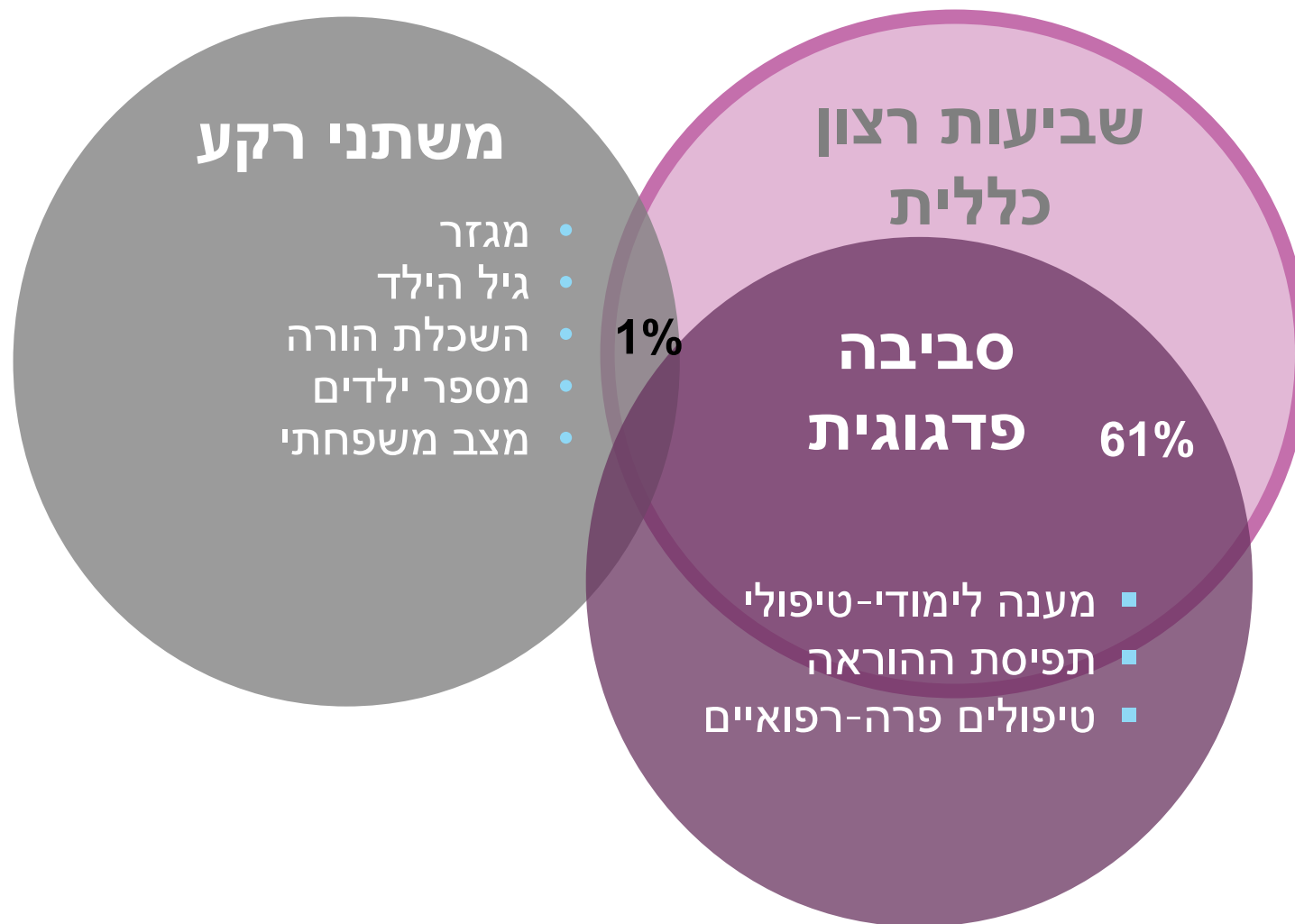
אלו גורמים קשורים לשביעות רצון ההורים?

אלו גורמים קשורים לשביעות רצון ההורים?

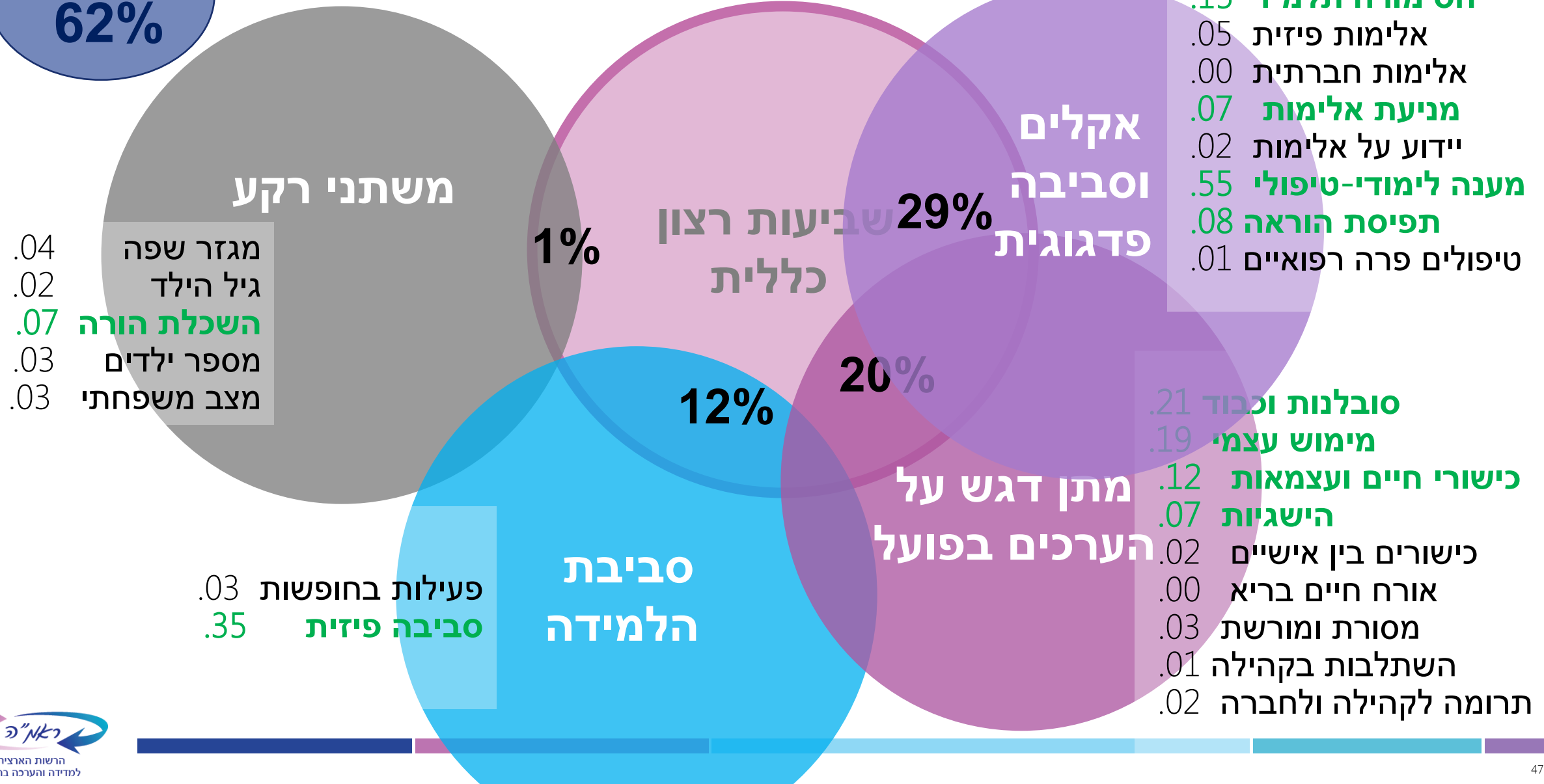

אלו גורמים קשורים לשביעות רצון ההורים?

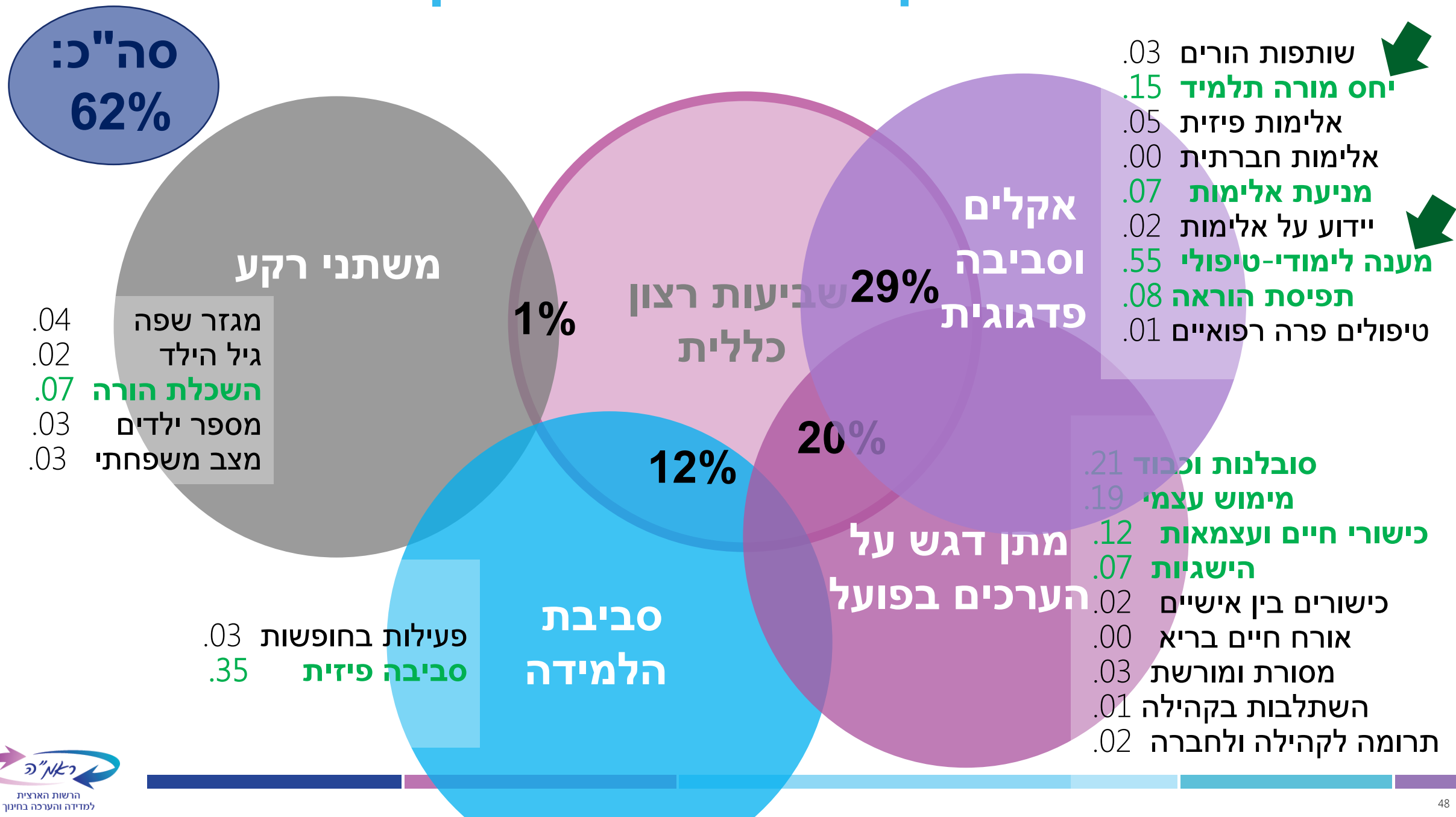

אלו גורמים קשורים לשביעות רצון ההורים?

סה"כ:
62%

אלו גורמים קשורים לשביעות רצון ההורים?

ולסיכום...

ככלל, רוב ההורים (מעל 80%) מחזיקים בתפיסות חיוביות בנוגע להיבטי האקלים והסביבה הפדגוגית שנבחנו. ובפרט:

- שביעות רצון כללית מבית הספר
- שביעות רצון מהמענה הלימודי והטיפול
- יחסים חיוביים בין המורה לתלמיד
- שותפות הורים בבית הספר
- מאמצים למניעת אלימות, על אף שכשליש מההורים דיווחו על אירועי אלימות פיזית (לרוב מעט ובצורה לא חמורה)

מדיווחי ההורים עלו היבטים נוספים המייחדים את בתי הספר בחינוך המיוחד וראויים לשיפור

- ועדות השמה: עידוד נוכחות הורים
- משך זמן ההסעה ואיכות המלווים בהסעות
- מתן דגש רב יותר על הערכים: כישורי חיים, מימוש עצמי והשתלבות בקהילה ובחברה
- יש חשיבות להבין - מדוע שביעות הרצון של הורים לילדים עם הפרעות נפשיות נמוכה יותר?

הרשות הארצית
למידה והערכה בחינוך

תודה!

